

PREROGATIF DIRAJA DI SABAH: SUATU ANALISIS KRITIKAL

(Royal Prerogative in Sabah: A Critical Analysis)

ⁱ Asrul Jamal, ^{ii*} Haniff Ahamat, & ⁱⁱⁱ Nizamuddin Alias

Fakulti Undang-undang, Universiti Kebangsaan Malaysia, (UKM), 43600 UKM Bangi,
Selangor, Malaysia

*Corresponding author: haniff@ukm.edu.my

Article history:

Submission date: 15 Oct 2025

Received in revised form: 30 Dec 2025

Acceptance date: 30 Dec 2025

Kata Kunci:

Prerogatif diraja, Perlembagaan, Raja-raja
Melayu, Sabah, Sejarah

Pendanaan:

Penyelidikan ini didanai oleh Geran Kompetitif
Fakulti Undang-Undang (GKFUU) Universiti
Kebangsaan Malaysia (UKM) bertajuk
Constitution Framework Legitimising Economic
Development Policies and Projects in Malaysia
(Kod Projek: UU-2025-006)..

Competing interest:

The author(s) have declared that no competing
interests exist.

Cite as):

Jamal, A., Ahamat, H., & Alias, N. (2025).
Prerogatif Diraja di Sabah: Suatu Analisis
Kritikal. *Current Legal Issues*, 7(2), 54-76.

ABSTRAK

Kajian ini membentangkan analisis kritikal tentang prerogatif diraja di Sabah dalam kerangka lebih luas Raja Berperlembagaan Malaysia, dengan pendekatan perbandingan terhadap sistem pemerintahan negeri-negeri Melayu. Masalah utama ialah keterbatasan prerogatif serta sifatnya yang lebih bersifat pentadbiran dan simbolik bagi Yang di-Pertua Negeri Sabah (TYT), berbanding Raja-Raja Melayu yang mempunyai peranan lebih meluas dalam hal agama dan adat. Objektif utama kajian ini adalah untuk memperjelas perkembangan sejarah, peruntukan perlembagaan dan implikasi sistem TYT terhadap perpaduan sosial dan kestabilan politik di Sabah dan Malaysia. Metodologi kajian menggunakan analisis dokumen Perlembagaan Persekutuan, Perlembagaan Negeri Sabah, selain rujukan kes undang-undang utama serta perbandingan literatur. Dapatan kajian mendapati bahawa perbezaan latar sejarah dan institusi menyebabkan ruang prerogatif TYT lebih terhad, tertakluk kepada nasihat Kabinet Negeri, berbanding Raja Melayu yang bebas menentukan hal-ehwal agama Islam serta adat. Ringkasan perbincangan menekankan keperluan memperkukuh mekanisme pengawasan, pendidikan sivik, serta penjelasan batas kuasa prerogatif dalam konteks pentadbiran negeri agar selaras dengan prinsip demokrasi berparlimen. Kesimpulan kajian menggesa harmonisasi peruntukan kuasa antara Sabah dan negeri-negeri Melayu, serta peranan lebih aktif mahkamah dalam memantau pelaksanaan prerogatif bagi melindungi hak asasi rakyat. Signifikan kajian terletak pada cadangan penambahbaikan undang-undang serta model agensi pentadbiran yang adaptif, selari dengan amalan federalisme moden. Sumbangan khusus kepada sumbangan antarabangsa ialah pemahaman baharu mengenai dinamik institusi beraja dalam negara majmuk dan sistem federalisme, yang boleh menjadi rujukan dalam kajian undang-undang perlembagaan perbandingan serta pengurusan autonomi wilayah secara responsif dan demokratik.

ABSTRACT

This research presents a critical analysis of the royal prerogative in Sabah within the broader context of Malaysia's constitutional monarchy, employing a comparative approach against the governance of Malay states. The core problem addressed is the constrained scope and largely administrative and symbolic nature of the prerogative powers held by Sabah's Head of State (Yang di-Pertua Negeri) (TYT), in contrast to the Malay Rulers who exercise broader roles in religion and tradition. The main objectives are to elucidate the historical development, constitutional provisions, and governance implications of the TYT system for social cohesion and political stability in Sabah and Malaysia. Methodologically, the study draws upon legal document analysis of the Sabah State and Federal Constitutions, complemented by literature review and case law examination. Key findings reveal that historical and institutional differences have shaped the more limited discretionary powers of the TYT, who is typically bound by cabinet advice, compared with the Malay Rulers' autonomy in religious and customary matters. The discussion highlights the urgent need to reinforce oversight mechanisms, civic education, and clarify prerogative boundaries within state governance to uphold democratic principles. In conclusion, the study recommends

harmonising prerogative provisions between Sabah and the Malay states and calls for a stronger judicial role in reviewing prerogative acts, safeguarding civil rights. The research's significance lies in its recommendations for legal reforms and adaptive administrative agency models, consistent with contemporary federalist practices. Its specific contribution to international scholarship is a new perspective on the dynamics of monarchy in a plural society and federal system, providing a comparative reference for constitutional law and responsive territorial autonomy in modern democracies.

PENGENALAN

Institusi prerogatif diraja merupakan antara komponen utama yang membentuk kerangka pemerintahan dan kestabilan politik dalam sistem Raja Berperlembagaan Malaysia, terutamanya di negeri Sabah. Sejak penyertaannya ke dalam Persekutuan Malaysia pada tahun 1963 melalui Perjanjian Malaysia 1963 (MA63), Sabah mengamalkan sistem Ketua Negeri, iaitu Yang di-Pertua Negeri (TYT), sebagai ketua pada peringkat negeri. Tidak seperti negeri-negeri Melayu yang mempunyai Sultan dan tradisi monarki turun-temurun, institusi TYT Sabah berakar daripada sejarah kolonial British serta keperluan pentadbiran moden yang lebih bersifat pentadbiran dan simbolik.

Berdasarkan artikel khas yang bertajuk Perjanjian Malaysia 1963 Edisi 2018 yang telah dikeluarkan oleh Perdana Digital melalui Pejabat Perdana Menteri, kuasa prerogatif TYT menurut Perlembagaan Negeri Sabah dan Perlembagaan Persekutuan adalah berbentuk pelantikan, pembubaran Dewan Undangan Negeri, kelulusan undang-undang, pelantikan pegawai tinggi negeri serta pemberian pengampunan dalam hal tertentu, namun kebanyakannya tertakluk kepada nasihat Kabinet Negeri atau Ketua Menteri. Keunikan institusi ini disandarkan pada prinsip federalisme Malaysia yang menjamin autonomi negeri-negeri Borneo, dengan mekanisme kawalan tertentu seperti kawalan imigresen dan perundangan tersendiri yang tidak wujud di negeri lain dalam Persekutuan. Dalam perbandingan dengan Raja-Raja Melayu, TYT Sabah tidak menjalankan kuasa agama dan adat secara aktif, malah tidak berfungsi sebagai penaung

agama Islam, sebaliknya peranannya lebih kepada lambang perpaduan rakyat dan kestabilan negeri (Perdana Digital, 2018).

Bertitik tolak daripada kenyataan di atas, persoalan kajian ini ialah sejauh manakah kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong dan Yang di-Pertua Negeri (TYT) Sabah, sebagaimana termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan serta Perlembagaan Negeri Sabah, dibentuk oleh perkembangan sejarah kolonial, perbezaan struktur fungsi antara Raja-Raja Melayu dengan TYT Sabah yang mempengaruhi federalisme dan autonomi negeri, batasan undang-undang beserta mekanisme kawalan termasuk semakan kehakiman terhadap pelaksanaannya dalam perkara darurat, pelantikan, pengampunan dan penurunan kuasa, serta keberkesanan pengawasan, ketelusan dan pendidikan sivik sedia ada dalam mengelakkan penyalahgunaan serta melindungi hak asasi rakyat di Malaysia.

Justeru itu, objektif kajian ini adalah untuk menganalisis secara kritikal perkembangan sejarah dan asas perundangan kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong dan Yang di-Pertua Negeri (TYT) Sabah sebagaimana termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan serta Perlembagaan Negeri Sabah, menjelaskan perbezaan struktur dan fungsi prerogatif antara Raja-Raja Melayu dengan TYT Sabah yang mempengaruhi pelaksanaan federalisme dan autonomi negeri, menilai batasan undang-undang, mekanisme kawalan termasuk peranan semakan kehakiman terhadap pelaksanaannya dalam perkara darurat, pelantikan, pengampunan dan penurunan kuasa, serta mencadangkan penambahbaikan pengawasan, ketelusan dan pendidikan sivik bagi memastikan kuasa

tersebut kekal selaras dengan prinsip Raja Berperlembagaan, demokrasi berparlimen, federalisme serta perlindungan hak asasi rakyat di Malaysia.

Dengan meneliti sejarah, tujuan, serta cabaran pelaksanaan prerogatif TYT, penulisan ini diharap dapat memberikan sumbangan bermakna kepada perbincangan akademik, reformasi perlembagaan, dan keseimbangan antara tradisi dan keperluan pentadbiran moden di Malaysia.

METODOLOGI

Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif dengan kaedah analisis doktrinal bagi mengkaji konsep dan pelaksanaan prerogatif diraja di Sabah. Pendekatan doktrinal dipilih kerana berfokus kepada analisis undang-undang, perlembagaan, dan dokumen rasmi yang berkaitan serta bahan akademik yang relevan. Sumber utama kajian merangkumi Perlembagaan Persekutuan Malaysia, Perlembagaan Negeri Sabah, undang-undang berkaitan, perjanjian dan memorandum seperti Perjanjian Malaysia 1963 (MA63), serta dokumen sejarah pentadbiran British yang memberi kesan kepada institusi prerogatif.

Pengumpulan data dilakukan melalui kajian literatur terperinci daripada sumber primer, undang-undang, buku, dan artikel jurnal, yang diperoleh secara perpustakaan dan akses digital. Data primer seperti Perlembagaan dan perjanjian antarabangsa dianalisis untuk menentukan ruang lingkup dan had kuasa prerogatif TYT Sabah serta perbandingan dengan institusi beraja di negeri-negeri lain.

Analisis komparatif dijalankan antara sistem prerogatif di Sabah dengan model prerogatif di negeri beraja Semenanjung Malaysia dan tradisi monarki perlembagaan British bagi memberi perspektif konteks sejarah dan perundangan. Pendekatan ini membolehkan pemahaman yang holistik dan kritikal terhadap fungsi

dan cabaran pelaksanaan prerogatif dalam sistem persekutuan Malaysia.

Kesimpulannya, metodologi ini sesuai untuk mengkaji isu perundangan yang kompleks dan berbilang dimensi, dengan menumpukan perhatian kepada tafsiran perlembagaan, sumber sejarah, serta perbandingan institusi yang relevan bagi menghasilkan analisis kritikal dan cadangan yang berasaskan bukti.

KEPUTUSAN DAN DAPATAN KAJIAN

Sejarah kemunculan Prerogatif Diraja di Malaysia dan Pengaruh British

Sejarah kemunculan prerogatif diraja di Malaysia, yang dipengaruhi oleh pentadbiran British melalui sistem residen, Negeri-negeri Selat, Perjanjian Persekutuan 1895, dan Perjanjian Malaysia 1963, membentuk asas utama objektif kajian ini untuk menganalisis perkembangan sejarah kuasa prerogatif Yang di-Pertua Negeri (TYT) Sabah. Pengaruh British di Sabah, bermula daripada Syarikat Borneo Utara British pada 1881 dan pentadbiran tanah jajahan mahkota selepas Perang Dunia II, menghasilkan institusi TYT yang bersifat pentadbiran dan simbolik berbanding Raja-Raja Melayu, yang secara langsung menjelaskan perbezaan struktur prerogatif serta implikasinya terhadap federalisme dan autonomi Sabah sebagaimana dinyatakan dalam objektif kajian.

Sistem Beraja Di Malaysia

Sistem beraja di Malaysia adalah satu sistem pemerintahan yang unik dan berasaskan konsep Raja Berperlembagaan, di mana Raja berperanan sebagai Ketua Negeri mengikut peruntukan Perlembagaan Negeri dan Perlembagaan Persekutuan. Malaysia terdiri daripada 13 negeri, di mana sembilan negeri diperintah oleh Sultan atau Raja, manakala empat negeri lain (Pulau Pinang, Melaka, Sabah dan Sarawak) diperintah oleh Yang di-Pertua Negeri yang dilantik (Majid, 2021).

Sistem ini menggabungkan institusi beraja tradisional dengan prinsip demokrasi berparlimen, di mana kuasa eksekutif Raja dijalankan berdasarkan nasihat Jemaah Menteri yang dipilih melalui proses demokrasi. Raja-raja Melayu di negeri-negeri beraja mempunyai peranan utama sebagai simbol perpaduan dan ketua agama Islam di negeri masing-masing, manakala Yang di-Pertuan Agong dipilih secara bergilir oleh Majlis Raja-Raja sebagai Ketua Negara Malaysia bagi tempoh lima tahun. Majlis Raja-Raja yang terdiri daripada Raja-Raja Melayu dan Yang di-Pertua Negeri berfungsi sebagai badan perunding dan penyelarasan hal ehwal beraja serta institusi beraja di peringkat persekutuan dan negeri.

Konsep Raja Berperlembagaan menuntut Raja untuk bertindak menurut nasihat Menteri dan Jemaah Menteri dalam semua perkara berkaitan kuasa eksekutif, sekaligus memastikan kuasa pemerintahan berasaskan perlembagaan dan undang-undang. Sistem ini mengekalkan warisan institusi beraja yang telah wujud sejak berabad-abad lamanya, namun disesuaikan dengan prinsip pemerintahan moden dan demokrasi berparlimen.

Secara ringkas, sistem beraja Malaysia menggabungkan tradisi pemerintahan beraja Melayu dengan sistem demokrasi berparlimen di bawah Perlembagaan Persekutuan, menjadikan institusi beraja sebagai tonggak perpaduan negara dan lambang kestabilan politik serta sosial.

Sistem Yang di-Pertua Negeri dan Gabenor di Sabah dan Sarawak

Sistem Yang di-Pertua Negeri (“TYT”) dan Gabenor di Sabah dan Sarawak merupakan institusi pentadbiran yang unik dalam konteks Persekutuan Malaysia, khususnya selepas penyertaan kedua-dua negeri ini ke dalam Malaysia pada 16 September 1963 (Kho, 2023). Berbeza dengan negeri-negeri beraja di Semenanjung Malaysia yang mempunyai Sultan sebagai Ketua Negeri, Sabah dan Sarawak menggunakan sistem TYT yang berperanan sebagai Ketua Negeri

dan dilantik oleh Yang di-Pertuan Agong sama seperti negeri Melaka dan Pulau Pinang.

Yang di-Pertua Negeri di Sabah dan Sarawak dilantik untuk tempoh empat tahun dan menjalankan kuasa eksekutif mengikut peruntukan Perlembagaan Negeri masing-masing (Perkara 71) serta Perlembagaan Persekutuan (Jadual 8, Bahagian I, Klausula 19A). Walaupun TYT adalah ketua negeri, jawatan ini bersifat simbolik dan berfungsi mengikut nasihat Kabinet Negeri yang dipimpin oleh Ketua Menteri. Ketua Menteri pula biasanya dilantik daripada ketua parti politik yang memegang majoriti di Dewan Undangan Negeri (DUN) Sabah atau Sarawak.

Sistem pentadbiran di Sabah dan Sarawak juga mempunyai ciri-ciri autonomi yang tinggi berbanding negeri-negeri lain di Malaysia (Nicholas, 2001). Antaranya ialah kuasa kawalan imigresen di bawah Perkara 95A Perlembagaan Negeri Sabah yang membolehkan Sabah dan Sarawak mengawal kemasukan individu ke dalam negeri mereka, walaupun mereka adalah warganegara Malaysia dari negeri lain. Ini berbeza dengan negeri-negeri lain yang tidak mempunyai kuasa imigresen tersendiri. Selain itu, Dewan Undangan Negeri Sabah dan Sarawak mempunyai kuasa untuk menggubal undang-undang dalam bidang tertentu yang tidak boleh digubal oleh negeri lain, seperti pentadbiran tanah, pekerjaan, buruh, hutan, perikanan, dan perkapalan sebagai mana yang diperuntukkan di bawah jadual Ke-9, Bahagian I Perlembagaan Persekutuan di baca Bersama Perlembagaan Negeri Sabah, Jadual Pertama (Senarai kuasa legislatif negeri) dan Perkara 6(1).

Dari segi kehakiman, Perkara 122AA (1), 122B (1)(b) Perlembagaan Persekutuan dan Perkara 10(1)-(2) dan Jadual Pertama Perlembagaan Negeri Sabah secara jelas memperuntukkan bahawa Sabah dan Sarawak mempunyai Mahkamah Tinggi yang berasingan yang dinamakan Mahkamah Tinggi Sabah dan Sarawak, yang

mempunyai bidang kuasa khusus ke atas kedua-dua negeri ini. Pelantikan Hakim Besar Mahkamah Tinggi Sabah dan Sarawak juga memerlukan pandangan Ketua Menteri negeri masing-masing.

Sistem TYT dan Gabenor ini juga mencerminkan perjanjian dan peruntukan khas yang diberikan kepada Sabah dan Sarawak semasa penyertaan mereka dalam Malaysia, yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan, terutamanya dalam Bahagian XIA yang mengandungi perlindungan tambahan bagi kedua-dua negeri tersebut. Peruntukan ini memastikan hak istimewa anak negeri Sabah dan Sarawak dilindungi, termasuk dalam aspek bahasa, agama, adat istiadat, dan ekonomi (Kratoska, 2021).

Secara keseluruhan, sistem TYT dan Gabenor di Sabah dan Sarawak merupakan satu bentuk pentadbiran khas yang menggabungkan kuasa simbolik Ketua Negeri dengan autonomi yang lebih luas dalam pentadbiran dan undang-undang berbanding negeri-negeri lain di Malaysia. Sistem ini direka untuk menghormati keunikan sejarah, budaya, dan kehendak politik Sabah dan Sarawak dalam kerangka Persekutuan Malaysia.

Sistem Monarki British

Monarki British memainkan peranan yang sangat penting dalam sistem pemerintahan serta pembentukan identiti United Kingdom. Sepanjang sejarahnya, institusi ini telah mengalami pelbagai perubahan dan peristiwa penting yang signifikan, termasuk Magna Carta¹ dan Revolusi Gemilang, yang telah membentuk evolusinya (Clancy, 2021). Monarki bukan sahaja melambangkan identiti kolektif negara, malah sehingga kini terus menjadi simbol perpaduan dan kebanggaan nasional. Melalui peristiwa-peristiwa penting seperti perkahwinan diraja dan jubli, monarki turut

menyumbang kepada perkembangan budaya British dan memperkukuh rasa kesatuan dalam kalangan rakyat. Selain fungsi perwakilan sebagai Ketua Negara, peranan monarki merangkumi pelbagai aspek lain yang berkaitan dengan agama, Komanwel, serta bidang-bidang lain yang relevan. Sepanjang sejarah, pemerintah British telah memberi impak yang besar bukan sahaja kepada negara dan Komanwel, malah kepada masyarakat global terutamanya, di Malaysia. Hal ini kerana Monarki Perlembagaan British telah lama menyediakan kestabilan sosial dan politik yang penting dalam menyeimbangkan antara prinsip demokrasi dan tradisi.

Monarki United Kingdom, di mana seorang raja atau ratu berperanan sebagai Ketua Negara, merupakan bentuk pemerintahan tertua di dunia (Öztürk, 2025). Dalam sistem ini, “raja-raja sering memperoleh status mereka melalui pewarisan, di mana pemerintahan diturunkan daripada ibu bapa kepada anak atau saudara terdekat dalam keluarga diraja”. Walaupun raja atau ratu memegang kuasa sebagai Ketua Negara, mereka tidak semestinya merupakan ketua kerajaan.

Dalam hal ini, penandatanganan Magna Carta oleh Raja John pada tahun 1215 menandakan berakhirnya kuasa mutlak monarki (Kuhn, 1996). Dokumen tersebut menetapkan bahawa mahkota tidak boleh mengenakan cukai tanpa persetujuan majlis yang terdiri daripada pegawai agama dan tuan tanah feodal, yang kemudiannya berkembang menjadi Parlimen (Wood). Monarki United Kingdom dikenali sebagai monarki perlembagaan, yang bermaksud walaupun Raja atau Ratu berperanan sebagai Ketua Negara, kuasa untuk menggubal dan meluluskan undang-undang terletak di tangan Parlimen (“Peranan Monarki”) (Golek, 2023). Selain peranan perlembagaan, monarki juga memainkan

¹ Magna Carta (Latin untuk “*Great Charter*” atau Piagam Agung) ialah satu dokumen bersejarah yang dimeterai pada 15 Jun 1215 di Runnymede, England, antara Raja John dan sekumpulan baron yang

memberontak. Ia merupakan antara dokumen terawal yang menghadkan kuasa raja dan menegaskan bahawa pemerintah juga tertakluk kepada undang-undang

peranan penting dalam bidang agama, angkatan tentera, serta sebagai wakil negara.

Memandangkan Monarki British merupakan sebuah monarki perlembagaan, kuasa untuk menggubal dan meluluskan undang-undang terletak pada Parlimen yang dipilih secara demokratik. Walau bagaimanapun, terdapat beberapa peranan perlembagaan yang wajib dilaksanakan oleh Pemerintah, termasuklah pembukaan, pembubaran, dan penangguhan Parlimen (“Peranan Monarki”). Menurut Torrance (2023), pada masa lampau, pembubaran Parlimen dilakukan mengikut budi bicara mutlak Pemerintah, dan permohonan pembubaran secara rasmi dibuat oleh Perdana Menteri, yang mana Pemerintah berhak untuk menolaknya. Sebaliknya, penangguhan Parlimen merupakan proses menamatkan sesi Parlimen semasa yang juga dilaksanakan oleh Pemerintah melalui Proklamasi. Selain itu, Pemerintah diwajibkan untuk menjalankan beberapa peranan rasmi dan upacara dalam Parlimen, seperti memulakan setiap sesi Parlimen yang baharu, yang merupakan satu-satunya masa di mana ketiga-tiga bahagian Parlimen berkumpul secara serentak. Selain itu, dalam konteks Akta Parlimen, Pemerintah juga memegang peranan penting. Pemerintah mempunyai kuasa untuk memberikan Persetujuan Diraja, yang bermaksud apabila Rang Undang-Undang telah diluluskan oleh Dewan Rakyat dan Dewan Negara, ia perlu mendapat persetujuan rasmi daripada Mahkota (Torrance, “*Royal Assent*”).

United Kingdom: Prerogatif Diraja

Perhatian dunia undang-undang kini tertumpu kepada persoalan kuasa eksekutif. Salah satu sumber kuasa yang penting dalam Perlembagaan British, walaupun lebih signifikan pada masa lampau berbanding sekarang — ialah prerogatif diraja. Prerogatif diraja merujuk kepada kuasa-kuasa yang tinggal daripada zaman apabila pemerintah secara langsung terlibat dalam pentadbiran kerajaan, yang kini merangkumi kuasa untuk membuat perjanjian, mengisytiharkan perang, mengerahkan

angkatan tentera, mengawal perkhidmatan awam, dan memberi pengampunan (Poole, 2010). Kuasa prerogatif pada masa kini dilaksanakan oleh menteri-menteri kerajaan atau oleh pemerintah secara peribadi, dalam hampir semua keadaan, mengikut arahan daripada menteri-menteri tersebut. Ciri utama prerogatif ialah pelaksanaannya tidak memerlukan kelulusan Parlimen. Walaupun demikian, terdapat sedikit persetujuan mengenai definisi konsep ini secara tepat. Terdapat juga apa yang dikenali sebagai “prerogatif peribadi” yang dilaksanakan oleh pemerintah itu sendiri. Kuasa-kuasa ini termasuklah kuasa untuk melantik Perdana Menteri, membubarkan Parlimen, dan memberikan persetujuan diraja terhadap undang-undang. Kesemua kuasa ini dikawal ketat oleh konvensyen perlembagaan yang mengatur pelaksanaannya.

Mahkamah tertinggi United Kingdom, House of Lords, baru-baru ini diminta untuk membuat keputusan dalam satu kes yang membabitkan had kuasa prerogatif iaitu kes *R (Bancoult) lwn. Setiausaha Negara bagi Hal Ehwal Luar Negeri dan Komanwel atau Bancoult (No. 2) [2016] UKSC 35*. Kes ini berkaitan dengan keputusan yang diambil selepas pengusiran penduduk pulau-pulau di Kepulauan Chagos di Lautan Hindi pada akhir 1960-an dan awal 1970-an bagi memberi laluan kepada pangkalan tentera Amerika Syarikat. Kesemua keputusan tersebut dibuat melalui pelaksanaan kuasa prerogatif, yang selama berabad-abad merupakan alat penting dalam pentadbiran kolonial. Situasi ini bukan sahaja memerlukan mahkamah untuk kembali meneliti sejarah perlembagaan, tetapi juga membentuk landskap perlembagaan semasa.

Kes ini menimbulkan persoalan mengenai kesahan perintah yang dibuat menggunakan kuasa prerogatif dan sama ada perintah tersebut tertakluk kepada semakan kehakiman. Mahkamah mendapati bahawa kuasa prerogatif boleh dikenakan semakan kehakiman, membatalkan beberapa perintah yang didapati melebihi kuasa yang diberikan

(*ultra vires*). Walaupun terdapat perbezaan pendapat dalam keputusan majoriti 3-2, mahkamah menegaskan bahawa pegawai eksekutif tidak kebal daripada semakan kehakiman walaupun kuasa prerogatif digunakan. Keputusan ini menandakan perubahan penting dalam interpretasi kuasa prerogatif, mengukuhkan prinsip bahawa walaupun kuasa ini bersifat eksekutif dan berakar umbi dalam sejarah, ia tetap tertakluk kepada kawalan undang-undang dan perlembagaan. Kes *Bancourt* juga mencetuskan perdebatan tentang keseimbangan antara hak asasi manusia dan kepentingan keselamatan serta pertahanan negara.

Kes-kes pada awal abad ketujuh belas telah menetapkan bahawa walaupun mahkamah boleh menentukan kewujudan dan skop kuasa prerogatif, mereka tidak berhak untuk mempersoal atau menyemak cara pelaksanaan kuasa prerogatif tersebut. Mahkamah juga telah menetapkan prinsip bahawa sekiranya terdapat kuasa berkanun yang merangkumi bidang yang sama dengan kuasa prerogatif, kerajaan secara amnya tidak bebas memilih antara keduanya, tetapi mesti bertindak di bawah kuasa berkanun tersebut. Sikap berhati-hati mahkamah dalam hal-hal berkaitan prerogatif ini berkait rapat dengan hubungan prerogatif tersebut dengan konsep "*Crown*" yang merupakan satu konsep yang samar tetapi mempunyai kedudukan yang sangat penting dalam undang-undang awam United Kingdom. Konsep ini, menurut sejarawan perlembagaan F. W. Maitland, berfungsi sebagai "penutup yang sesuai untuk ketidaktahuan," yang "menyelamatkan kita daripada mengemukakan soalan-soalan yang sukar." Pada masa lalu, mahkamah cenderung bertindak dengan penuh berhati-hati apabila menyemak tindakan undang-undang yang dilakukan atas nama *Crown*, walaupun tindakan tersebut jelas dilakukan oleh (atau bagi pihak) eksekutif.

Tambahan pula, terdapat perbezaan yang ketara antara sistem pemerintahan di antara United Kingdom dan Malaysia.

Dalam hal ini, wujud perbezaan doktrin yang digunapakai. *Parliamentary sovereignty* di United Kingdom merujuk kepada doktrin di mana Parlimen Westminster mempunyai kuasa undang-undang mutlak tanpa batasan perlembagaan bertulis, seperti yang diterangkan oleh A.V. Dicey (1885) yang menyatakan Parlimen boleh menggubal mana-mana undang-undang, tiada badan lain boleh mengubahnya, dan Parlimen tidak boleh mengikat Parlimen masa depan, berasaskan konvensyen dan undang-undang biasa tanpa semakan kehakiman penuh terhadap Acts of Parliament. Sebaliknya, *constitution sovereignty* di Malaysia menetapkan Perlembagaan Persekutuan sebagai undang-undang tertinggi di bawah Perkara 4(1) yang membatalkan mana-mana undang-undang bertentangan dengannya, dengan Parlimen terikat prosedur pindaan 2/3 majoriti dan persetujuan Majlis Raja-Raja (Perkara 159), serta mahkamah mempunyai kuasa semakan kehakiman penuh seperti dalam kes *Sivarasa Rasiah v Badan Peguam Malaysia* 2 MLJ 333, mencerminkan peralihan daripada model Westminster kepada sistem perlembagaan federal tertulis yang melindungi autonomi negeri seperti Sabah melalui MA63 dan Jadual Ke-9.

PERBINCANGAN

Perkembangan Sistem Beraja di Malaysia

Institusi beraja di Malaysia mempunyai akar sejarah yang panjang, bermula sejak zaman kerajaan awal seperti Langkasuka, Kedah Tua, dan Gangga Negara yang wujud sekitar abad kedua hingga abad ketujuh Masihi (Harding, 2022). Kesultanan Kedah Tua, yang diasaskan sekitar tahun 1136 Masihi, diiktiraf sebagai salah satu kesultanan tertua di dunia dan menjadi asas kepada sistem beraja di Malaysia (Janudin, 2023).

Perkembangan penting berlaku pada abad ke-15 dengan kemunculan Kesultanan Melayu Melaka, yang bukan sahaja menjadi pusat perdagangan maritim utama tetapi juga memainkan peranan penting dalam penyebaran agama Islam di rantau

Nusantara. Selepas kejatuhan Melaka pada abad ke-16, kesultanan lain seperti Johor, Perak, dan Pahang muncul dan meneruskan peranan politik dan ekonomi yang signifikan di Tanah Melayu. Walaupun institusi beraja menghadapi cabaran besar semasa era penjajahan Portugis, Belanda, British, dan Jepun, ia kekal sebagai institusi utama dalam pentadbiran negara selepas kemerdekaan pada tahun 1957. Pada masa itu, Malaysia memperkenalkan sistem Raja Berperlembagaan yang meletakkan institusi beraja dalam kerangka Perlembagaan Persekutuan (Najib, 2022).

Sistem Raja Berperlembagaan di Malaysia

Malaysia mengamalkan sistem Demokrasi Berparlimen di bawah pentadbiran Raja Berperlembagaan, di mana Yang di-Pertuan Agong berperanan sebagai Ketua Negara (Perkara 32(1)). Sistem ini menandakan bahawa kuasa dan tanggungjawab Raja dihadkan dan diatur oleh Perlembagaan Persekutuan, yang menetapkan peranan dan kuasa institusi beraja dalam pentadbiran negara. Menurut Perlembagaan Persekutuan, Yang di-Pertuan Agong mempunyai kuasa tertentu termasuk melantik Perdana Menteri, membubarkan Parlimen (Perkara 40 (2) (a)), serta memberikan perkenan diraja kepada rang undang-undang yang diluluskan oleh Parlimen. Walau bagaimanapun, kuasa tersebut dilaksanakan berdasarkan nasihat Perdana Menteri dan cabinet (Perkara 40 (1)), sejajar dengan prinsip demokrasi dan konvensyen perlembagaan.

Sebagai Ketua Negara, Yang di-Pertuan Agong memegang kuasa simbolik dan perlembagaan yang signifikan dalam sistem pemerintahan Malaysia. Antara kuasa utama baginda ialah (i) Melantik Perdana Menteri yang mendapat kepercayaan majoriti Dewan Rakyat (Perkara 43 (2)(a)), (ii) Membubarkan Parlimen atas nasihat Perdana Menteri (Perkara 40 (2)(a) & 55(4)), (iii) Memberikan perkenan diraja terhadap rang undang-undang yang diluluskan Parlimen (Perkara 66(1) & 66(4A)), (iv) Menjadi Ketua Tertinggi

Angkatan Tentera Malaysia (Perkara 41), (v) Memegang kuasa dalam hal-hal berkaitan agama Islam di peringkat Persekutuan (Perkara 3 (2) & Jadual Ke-9, Bahagian IV), dan (vi) Melaksanakan fungsi rasmi dan upacara negara (Perkara 32(1), 39 & 40 (1)). Pelaksanaan kuasa ini tertakluk kepada Perlembagaan Persekutuan yang menegaskan prinsip Raja Berperlembagaan, di mana segala tindakan Yang di-Pertuan Agong mesti selaras dengan perlembagaan dan nasihat kerajaan yang dipilih secara demokratik.

Sistem beraja di Malaysia merupakan institusi yang berakar umbi dalam sejarah dan tradisi Melayu, yang telah berkembang menjadi sistem Raja Berperlembagaan moden (Najib, 2022). Walaupun kuasa Raja dan Yang di-Pertuan Agong adalah berasaskan perlembagaan dan terhad oleh undang-undang, institusi ini tetap memainkan peranan penting sebagai simbol perpaduan, kestabilan, dan identiti negara dalam sistem Demokrasi Berparlimen Malaysia.

Kuasa Prerogatif Raja di Malaysia dan Perbandingan dengan Kuasa Raja di United Kingdom

Dalam sistem Raja Berperlembagaan Malaysia, Yang di-Pertuan Agong memegang kuasa prerogatif yang diperuntukkan oleh Perlembagaan Persekutuan. Kuasa ini meliputi pelbagai bidang yang penting bagi kelangsungan sistem demokrasi dan kestabilan politik negara.

Antara kuasa prerogatif utama Yang di-Pertuan Agong adalah pelantikan Perdana Menteri yang mendapat sokongan majoriti Dewan Rakyat, pembubaran Parlimen atas nasihat Perdana Menteri, serta pemberian perkenan diraja kepada rang undang-undang yang diluluskan oleh Parlimen agar menjadi undang-undang yang sah. Selain itu, Yang di-Pertuan Agong mempunyai kuasa untuk memberi pengampunan, menangguh, meringankan, atau meremit hukuman kepada banduan di Wilayah Persekutuan

Kuala Lumpur, Labuan, dan Putrajaya melalui Lembaga Pengampunan yang dipengerusikan oleh baginda.

Peranan Yang di-Pertuan Agong sebagai Ketua Agama Islam di Wilayah Persekutuan dan negeri-negeri tanpa Raja juga merupakan kuasa prerogatif yang penting, yang menegaskan kedudukan agama Islam dalam sistem perlembagaan Malaysia. Pelaksanaan kuasa prerogatif ini mesti mematuhi prinsip Raja Berperlembagaan, di mana Yang di-Pertuan Agong bertindak berdasarkan nasihat Perdana Menteri dan kabinet, kecuali dalam situasi tertentu yang memerlukan budi bicara baginda secara bebas, seperti dalam pelantikan Perdana Menteri apabila tiada calon yang jelas mendapat majoriti.

Di United Kingdom, kuasa prerogatif Raja merujuk kepada kuasa-kuasa yang diwarisi daripada zaman apabila monarki secara langsung mengendalikan pemerintahan kerajaan. Kuasa prerogatif ini meliputi pelantikan Perdana Menteri, pembubaran Parlimen, pengisytiharan perang, pelaksanaan perjanjian antarabangsa, serta pemberian pengampunan diraja (Hazell, 2022).

Walaupun kuasa ini secara formal dimiliki oleh Raja atau Ratu, pelaksanaannya kini dilakukan oleh menteri-menteri kerajaan berdasarkan nasihat mereka, dan Raja bertindak secara simbolik dalam kebanyakan kes. Kuasa prerogatif Raja tidak memerlukan kelulusan Parlimen dan dalam banyak aspek tidak tertakluk kepada semakan kehakiman, walaupun terdapat perkembangan undang-undang yang membenarkan semakan dalam beberapa kes tertentu. Ciri ini mencerminkan tradisi dan evolusi sistem perlembagaan British yang berasaskan konvensyen dan sejarah panjang monarki.

Profesor Hickling (1975) dalam artikelnya bertajuk "*The Prerogative in Malaysia*" mengemukakan perbincangan yang mendalam dan mencetuskan pemikiran mengenai kuasa prerogatif Yang di-Pertuan

Agong di Malaysia. Isu-isu dan persoalan yang dibangkitkan serta jawapan yang ditawarkan oleh beliau wajar mendapat perhatian serius dan kajian mendalam daripada para sarjana undang-undang perlembagaan, pegawai kerajaan, serta pembuat keputusan politik. Dalam artikelnya, Profesor Hickling melakukan pemeriksaan komprehensif terhadap peruntukan perlembagaan yang berkaitan dengan Ketua Negara Malaysia. Fokus utama beliau adalah untuk menilai sama ada Yang di-Pertuan Agong memiliki kuasa prerogatif yang serupa atau setara dengan prerogatif yang wujud di England. Pada penghujung perbincangan, Profesor Hickling berpendapat bahawa Yang di-Pertuan Agong memiliki "sejumlah kuasa prerogatif yang wujud di bawah perlindungan Perlembagaan Malaysia serta Akta dan Ordinan yang digubal di bawahnya, dan oleh itu kuasa tersebut adalah terhad oleh peruntukan-peruntukan tersebut." Beliau juga menegaskan bahawa kuasa prerogatif tersebut tidak semestinya terhad secara tersirat oleh kewujudan kuasa berkanun yang belum dilaksanakan untuk menggubal undang-undang dalam bidang yang sama.

Namun, sejauh mana kuasa prerogatif ini boleh dilaksanakan oleh Yang di-Pertuan Agong sendiri atau oleh mana-mana menterinya masih agak samar-samar. Ditambah pula dengan bentuk negara Malaysia yang merupakan sebuah Persekutuan boleh diujahkan bahawa kuasa prerogatif diraja adalah berbeza mengikut negeri-negeri.

Teori Penurunan Kuasa dalam konteks Prerogatif Diraja di Sabah

Teori penurunan kuasa dalam konteks Malaysia merujuk kepada proses penurunan kuasa pentadbiran dan kewenangan tertentu daripada kerajaan pusat kepada kerajaan negeri atau pihak berkuasa tempatan, dengan tujuan memberikan autonomi yang lebih besar kepada wilayah tertentu dalam mengurus hal ehwal mereka sendiri. Berbeza dengan sistem federalisme yang menjamin

autonomi negeri melalui perlembagaan secara tetap, devolusi adalah suatu proses yang bersifat lebih fleksibel dan boleh berubah mengikut kehendak kerajaan pusat, di mana kuasa yang diberikan boleh ditarik balik atau diubah suai oleh kerajaan pusat.

Dalam konteks Malaysia, teori penurunan kuasa amat relevan terutama bagi negeri Sarawak dan Sabah yang mempunyai status istimewa di bawah Perjanjian Malaysia 1963 (MA63). Kajian terhadap proses penurunan kuasa di Sarawak menunjukkan bahawa ia merupakan satu proses dinamik yang melibatkan kerjasama antara kerajaan persekutuan dan negeri dalam kerangka federalisme koperatif. Pemindahan kuasa di Sarawak bukan sekadar penurunan kuasa pentadbiran, tetapi juga satu mekanisme untuk memperkukuh hubungan antara pusat dan negeri dengan mengambil kira kepentingan dan keunikan negeri tersebut (Harding, 2017).

Menurut definisi umum, devolusi merujuk kepada penurunan kuasa yang signifikan daripada kerajaan pusat kepada kerajaan wilayah atau tempatan, termasuk kuasa untuk mengutip cukai, menetapkan peraturan cukai, meminjam dana, dan menggunakan hasil pendapatan untuk tujuan tempatan (John Kincaid, 2007). Di Malaysia, ini bermakna Sabah dan Sarawak diberikan kuasa tertentu untuk mengurus hal ehwal imigresen, tanah, pendidikan, dan kewangan yang tidak diberikan kepada negeri-negeri di Semenanjung.

Dari sudut perundangan dan sejarah, teori devolusi juga dikaitkan dengan konsep kuasa prerogatif yang diwarisi daripada era penjajahan British. Profesor R.H. Hickling (1975) mengemukakan teori bahawa kuasa prerogatif Mahkota British yang pernah berkuasa secara langsung di wilayah seperti Sabah dan Sarawak telah “didevolusikan” kepada Yang di-Pertuan Agong selepas kemerdekaan Malaysia. Namun, teori ini menimbulkan perdebatan kerana Perlembagaan Persekutuan Malaysia menempatkan kuasa eksekutif dan perundangan dalam kerangka yang terhad

dan jelas, berbeza dengan prerogatif mutlak yang wujud sebelum kemerdekaan.

Secara praktikal, devolusi di Malaysia juga dilihat dalam sistem pentadbiran tempatan, di mana kuasa dan tanggungjawab tertentu diserahkan kepada pihak berkuasa tempatan untuk mengurus hal ehwal komuniti masing-masing. Walaupun begitu, kuasa ini bergantung kepada peruntukan dan kawalan kerajaan pusat, menjadikan devolusi berbeza daripada federalisme yang lebih tetap dan dilindungi perlembagaan.

Kesimpulannya, teori devolusi dalam konteks Malaysia menerangkan proses penurunan kuasa dari pusat kepada negeri atau pihak berkuasa tempatan yang bersifat dinamik dan boleh berubah mengikut kehendak kerajaan pusat. Ia memainkan peranan penting dalam mengiktiraf keunikan Sabah dan Sarawak serta memperkukuh sistem federalisme koperatif di Malaysia, walaupun ia tidak memberikan autonomi mutlak seperti dalam sistem federal yang ketat.

Tabula Rasa dalam konteks Malaysia

Konsep tabula rasa merujuk kepada pandangan epistemologi bahawa manusia dilahirkan dalam keadaan kosong tanpa sebarang pengetahuan atau idea bawaan. Segala pengetahuan dan pemahaman diperoleh secara beransur-ansur melalui pengalaman deria dan interaksi dengan dunia luar (Uzoigwe, 2022).

Konsep ini bermula daripada pemikiran Aristotle dan St. Thomas Aquinas yang menegaskan bahawa tiada sesuatu dalam akal yang tidak pernah dialami melalui deria (*nihil intellectus quod non prius fuerit in sensus*). Namun, istilah tabula rasa itu sendiri berasal dari bahasa Latin, bermaksud “papan yang dikikis” atau “papan kosong”. Ia kemudian dikembangkan secara sistematik oleh John Locke dalam karyanya “*Essays Concerning Human Understanding*”, di mana beliau

menegaskan bahawa minda manusia ketika lahir adalah seperti papan kosong yang belum dicatat apa-apa, dan pengalaman deria yang mencorakkan segala pengetahuan.

Menurut Locke, minda manusia tidak mempunyai idea atau pengetahuan semula jadi; sebaliknya, semua maklumat diperoleh melalui pengalaman dan persepsi deria. Oleh itu, individu bebas membentuk pengetahuan, keperibadian, dan tingkah laku mereka berdasarkan pengalaman yang dialami sepanjang hayat.

Konsep tabula rasa menjadi asas kepada aliran empirisme yang menekankan kepentingan pengalaman sebagai sumber utama pengetahuan, berbeza dengan pandangan rasionalisme yang menganggap idea-idea tertentu sudah wujud secara semula jadi dalam minda manusia.

Konsep tabula rasa boleh dikaitkan dengan proses kemerdekaan sesebuah negara sebagai satu permulaan baru tanpa beban sejarah penjajahan atau pengaruh luar yang lama. Dalam konteks Malaysia, kemerdekaan yang dicapai pada tahun 1957 boleh dianggap sebagai satu titik permulaan di mana negara memulakan pembinaan identiti, sistem politik, dan dasar-dasar sendiri secara bebas, seolah-olah memulakan dengan tabula rasa.

Selepas kemerdekaan, Malaysia membentuk institusi dan dasar yang unik seperti sistem Raja Berperlembagaan, bahasa Melayu sebagai bahasa kebangsaan, agama Islam sebagai agama rasmi, serta dasar keistimewaan Melayu dan peribumi Sabah dan Sarawak. Ini menunjukkan bahawa walaupun kemerdekaan memberi peluang untuk memulakan sesuatu yang baru, ia bukan bermakna negara bermula tanpa sebarang asas, tetapi lebih kepada membentuk sebuah negara bangsa dengan identiti dan nilai yang tersendiri berdasarkan pengalaman sejarah dan perundingan kompromi (seperti yang berlaku dalam pembentukan Malaysia).

Selain itu, kemerdekaan Malaysia juga menandakan pemindahan kuasa dari penjajah kepada rakyat dan institusi tempatan, di mana rakyat diberi kuasa memilih kerajaan melalui sistem demokrasi berparlimen. Ini memperlihatkan bagaimana tabula rasa bukan sahaja merujuk kepada keadaan minda kosong, tetapi juga peluang untuk membina sistem pemerintahan dan masyarakat yang baru, adil, dan berdaulat.

Namun, seperti yang dinyatakan dalam kajian hubungan etnik dan integrasi di Malaysia, perpaduan dan pembangunan negara tidak berlaku secara tabula rasa mutlak, kerana ia melibatkan proses sejarah, budaya, dan sosial yang kompleks. Oleh itu, konsep tabula rasa dalam konteks kemerdekaan lebih tepat difahami sebagai peluang untuk memulakan pembentukan negara yang bebas dan berdaulat, tetapi dengan mengambil kira warisan dan realiti sejarah yang ada.

Persoalan yang wujud mengenai konsep tabula rasa dalam konteks kemerdekaan dan penurunan kuasa merangkumi beberapa isu utama. Antaranya ialah, adakah kemerdekaan benar-benar memberi peluang “lembaran kosong” untuk membentuk negara baru tanpa beban sejarah penjajahan? Dalam hal ini, Walaupun kemerdekaan dilihat sebagai permulaan baru (tabula rasa), realitinya negara seperti Malaysia masih membawa warisan sejarah, struktur sosial, dan politik yang kompleks hasil penjajahan dan pertembungan budaya. Ini menimbulkan persoalan sejauh mana kemerdekaan membolehkan pembentukan identiti dan sistem politik yang benar-benar bebas dan asli.

Persoalan kedua ialah, bagaimana konsep tabula rasa berkait dengan cabaran kepelbagaian kaum dan politik identiti selepas kemerdekaan? Proses pembentukan negara bangsa selepas kemerdekaan bukanlah mudah kerana wujudnya konflik kepentingan antara kaum, tuntutan hak istimewa, dan perbezaan budaya yang tidak boleh diabaikan hanya dengan anggapan “lembaran kosong”. Ini menimbulkan

persoalan bagaimana tabula rasa boleh diaplikasikan dalam konteks masyarakat majmuk yang mempunyai sejarah dan identiti berbeza.

Selain itu, apakah batasan kuasa dan autonomi yang diberikan kepada negara selepas penurunan kuasa penjajah? Penurunan kuasa dari penjajah ke pemerintah tempatan bukan bermakna negara mendapat kuasa mutlak secara sertamerta. Persoalan timbul mengenai sejauh mana kuasa sebenar dapat dilaksanakan, terutamanya apabila struktur pentadbiran dan perundangan masih dipengaruhi oleh sistem lama yang diwarisi.

Akhir sekali, bagaimana tabula rasa dapat difahami dalam konteks pembentukan identiti nasional dan perpaduan rakyat? Apakah konsep tabula rasa bermaksud menghapuskan semua identiti lama atau menggabungkan elemen-elemen sejarah dan budaya sedia ada untuk membentuk identiti baru? Ini menimbulkan persoalan tentang keseimbangan antara warisan sejarah dan aspirasi masa depan dalam pembinaan negara.

Secara ringkas, konsep tabula rasa dalam konteks kemerdekaan dan penurunan kuasa menimbulkan persoalan tentang realiti dan had pembentukan negara baru, cabaran kepelbagaian sosial, serta peranan sejarah dan warisan dalam membentuk identiti dan sistem politik selepas kemerdekaan.

Peruntukkan di bawah Perlembagaan Persekutuan (Perkara 39, 181 (1) dan 71(1))

Perkara 39 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa kuasa eksekutif Persekutuan hendaklah terletak hak pada Yang di-Pertuan Agong dan, tertakluk kepada peruntukan mana-mana undang-undang persekutuan dan peruntukan Jadual Kedua, bolehlah dijalankan olehnya atau oleh Jemaah Menteri atau oleh mana-mana Menteri yang diberi kuasa oleh Jemaah Menteri, tetapi Parlimen boleh, melalui undang-undang, memberikan fungsi

eksekutif kepada orang lain. Parlimen juga diberikan kuasa untuk, melalui undang-undang, menyerahkan fungsi eksekutif tertentu kepada pihak lain jika perlu. Pelaksanaan kuasa eksekutif ini adalah tertakluk kepada peruntukan undang-undang Persekutuan dan Jadual Kedua Perlembagaan. Peruntukan ini menegaskan prinsip Raja Berperlembagaan di mana Yang di-Pertuan Agong bertindak sebagai simbol kuasa eksekutif negara, namun segala tindakan eksekutif perlu selaras dengan nasihat Jemaah Menteri yang dipilih secara demokratik. Hal ini memastikan keseimbangan antara institusi monarki dan sistem demokrasi berparlimen, serta mengelakkan berlakunya penumpuan kuasa mutlak pada satu pihak sahaja.

Perkara 181(1) menegaskan bahawa kedaulatan, prerogatif, kuasa dan bidang kuasa Raja-Raja Melayu serta Pembesar Memerintah Negeri Sembilan di bawah wilayah masing-masing adalah tetap dan tidak terjejas, tertakluk kepada peruntukan Perlembagaan Persekutuan. Ini bermakna segala hak, kuasa dan keistimewaan Raja-Raja yang telah wujud sebelum kemerdekaan dan penubuhan Persekutuan Malaysia akan terus dikekalkan selagi tidak bercanggah dengan peruntukan Perlembagaan. Perkara ini memperkukuh kedudukan institusi Raja-Raja Melayu sebagai simbol kedaulatan, kesinambungan sejarah dan identiti negara. Ia juga menjadi asas kepada sistem Raja Berperlembagaan yang diamalkan di Malaysia, di mana Raja-Raja Melayu berperanan sebagai penaung dan penjaga adat, agama Islam, serta kestabilan politik negeri masing-masing.

Perkara 71(1) memperuntukkan bahawa Persekutuan hendaklah menjamin hak Raja sesuatu Negeri untuk naik takhta, memegang, menikmati dan menjalankan hak-hak serta keistimewaan-keistimewaan di sisi perlembagaan negeri masing-masing. Segala pertikaian berkaitan hak naik takhta hendaklah diputuskan mengikut Perlembagaan Negeri berkenaan tanpa campur tangan Persekutuan. Peruntukan ini

bertujuan memastikan kestabilan institusi Raja di setiap negeri serta menghormati undang-undang tubuh negeri masing-masing. Ia juga mengekalkan autonomi negeri dalam hal berkaitan institusi diraja, sekali gus memperkuat prinsip federalisme dan keharmonian antara Persekutuan dan Negeri.

Ketiga-tiga peruntukan ini membentuk asas penting dalam struktur pemerintahan Malaysia, khususnya dalam hubungan antara institusi Raja, Persekutuan dan Negeri. Perkara 39 mengesahkan kuasa eksekutif Persekutuan di bawah Yang di-Pertuan Agong dengan pelaksanaan berdasarkan nasihat Jemaah Menteri sebagaimana yang diperuntukkan di bawah Perkara 40. Perkara 181(1) pula mengekalkan kedaulatan dan prerogatif Raja-Raja Melayu, manakala Perkara 71(1) menjamin hak dan keistimewaan Raja-Raja Negeri oleh Persekutuan.

Secara keseluruhan, peruntukan-peruntukan ini memastikan kelangsungan sistem Raja Berperlembagaan, mengekalkan kestabilan politik, serta memperkuat identiti dan warisan sejarah negara Malaysia. Hubungan yang harmoni antara institusi Raja, kerajaan Persekutuan dan kerajaan Negeri adalah tunjang utama kepada kestabilan dan kemakmuran negara.

Namun, Peruntukan Perlembagaan Persekutuan Malaysia yang mengandungi kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong, khususnya dalam Perkara 39, 181(1) dan 71(1), menimbulkan pelbagai isu dan persoalan yang menjadi fokus perbincangan dalam bidang undang-undang perlembagaan dan politik negara. Kuasa prerogatif ini, walaupun penting bagi mengekalkan kestabilan institusi diraja dan sistem Raja Berperlembagaan, turut menimbulkan cabaran berkaitan batasan, kawalan, dan ketelusan pelaksanaannya.

Dalam hal ini, kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong memberikan ruang budi bicara yang luas, terutamanya dalam perkara pengisytiharan darurat di bawah Perkara

150(1) Perlembagaan Persekutuan yang membolehkan Baginda mengeluarkan Proklamasi Darurat secara bebas “jika Baginda berpuas hati” bahawa darurat besar sedang berlaku atau mengancam keselamatan, ekonomi atau ketenteraman awam, tanpa tertakluk kepada nasihat Jemaah Menteri mengikut Perkara 40(1), serta pelantikan Perdana Menteri di bawah Perkara 43(2)(a) apabila tiada calon jelas mendapat majoriti Dewan Rakyat. Walaupun Perlembagaan menegaskan prinsip Raja Berperlembagaan di mana Yang di-Pertuan Agong biasanya bertindak atas nasihat Jemaah Menteri (Perkara 40(1), 181), terdapat pengecualian eksplisit untuk pengisytiharan darurat (Perkara 150(8)) yang melindungi keputusan Baginda daripada semakan kehakiman, seperti yang disahkan dalam kes Mahkamah Tinggi *Syed Iskandar bin Syed Jaafar v Kerajaan Malaysia & Ors* [2024] 11 MLJ 215, sekali gus mengekalkan kestabilan politik tanpa mencabuli struktur asas Perlembagaan (Perkara 4(1)). Persoalan utama yang timbul ialah sejauh mana kuasa prerogatif ini boleh dikekang atau disemak oleh mahkamah tanpa mencabuli prinsip Raja Berperlembagaan dan kestabilan politik negara.

Di samping itu, peruntukan khusus dalam Perlembagaan, seperti Perkara 150(8), menyatakan bahawa keputusan Yang di-Pertuan Agong yang dibuat di bawah kuasa prerogatif tidak boleh dicabar di mahkamah sebagaimana yang dibincang di dalam kes *Madhavan Nair v. Kerajaan Malaysia* [1975] 2 MLJ 286. Ini bertujuan untuk melindungi kebebasan dan keadilan pelaksanaan kuasa tersebut. Namun, hal ini menimbulkan persoalan mengenai mekanisme kawalan dan kebertanggungjawaban dalam penggunaan kuasa prerogatif, terutama apabila keputusan tersebut memberi impak langsung kepada hak asasi dan kebebasan rakyat.

Selain itu, Yang di-Pertuan Agong mempunyai kuasa prerogatif untuk memberi pengampunan, menangguh atau

meringankan hukuman bagi kesalahan yang berlaku di Wilayah Persekutuan sebagaimana yang diterangkan di dalam kes *Datuk Seri Anwar bin Ibrahim v Mohd Khairul Azam bin Abdul Aziz and another appeal MLJU 46*. Walaupun kuasa ini dijalankan dengan nasihat Lembaga Pengampunan, persoalan mengenai ketelusan, keadilan, dan bebasnya penggunaan kuasa ini sering menjadi perdebatan. Isu ini berkait rapat dengan keperluan memastikan bahawa kuasa pengampunan tidak disalahgunakan atau dipengaruhi oleh kepentingan politik, seperti yang ditonjolkan dalam kes titah adendum Najib Razak baru-baru ini di mana Mahkamah Tinggi Kuala Lumpur (22 Disember 2025) mengisytiharkan titah adendum tahanan rumah tidak sah kerana dibuat di luar mesyuarat Lembaga Pengampunan Wilayah Persekutuan (Perkara 42 Perlembagaan Persekutuan), menekankan bahawa prerogatif YDPA mesti melalui prosedur Lembaga sahaja.

Dalam konteks hubungan antara rakyat dan institusi diraja, terdapat penekanan agar masyarakat menghormati kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong dan tidak menggunakan saluran tidak sah seperti perhimpunan haram untuk membantah keputusan diraja, sebagaimana diatur oleh Akta Hasutan 1948 (Akta 15) di bawah Seksyen 3(1)(a) dan Seksyen 3(1)(f) yang melarang sebarang wacana atau tindakan membawa kebencian, penghinaan atau ketidakpuasan terhadap hak, status, kedudukan, keistimewaan, kedaulatan atau prerogatif Yang di-Pertuan Agong selaras dengan Perkara 181 Perlembagaan Persekutuan, dengan hukuman penjara sehingga 3 tahun di bawah Seksyen 4(1). Hal ini menimbulkan persoalan tentang keseimbangan antara kebebasan bersuara (Perkara 10(1)(a) Perlembagaan) yang boleh disebatkan demi kepentingan awam (Perkara 10(4)), dengan penghormatan terhadap institusi beraja dalam sistem demokrasi berparlimen Malaysia, di mana kes seperti *PP v. Iswardy Morni* dan *PP v. Badrul Hisham Shaharin [2018] MLJU 36*

mengesahkan penggunaan Akta Hasutan terhadap kritikan media sosial menghina Yang di-Pertuan Agong.

Tambahan pula, isu ketelusan dalam pelaksanaan kuasa prerogatif menjadi semakin penting, khususnya apabila terdapat dakwaan penyelewengan maklumat atau penyembunyian dokumen berkaitan keputusan diraja, di mana Perkara 40(1A) Perlembagaan Persekutuan mewajibkan Perdana Menteri bertanggungjawab kepada Parlimen atas nasihat yang diberikan kepada Yang di-Pertuan Agong, tetapi Akta Rahsia Rasmi 1972 (Akta 2), Seksyen 15(1) melindungi dokumen tersebut daripada pendedahan dengan hukuman penjara sehingga 5 tahun, sekali gus menimbulkan persoalan bagaimana memastikan kuasa prerogatif dilaksanakan secara terbuka dan bertanggungjawab tanpa menjejaskan rahsia rasmi atau keselamatan negara.

Dalam kes *Sivarasa Rasiah v. Badan Peguam Malaysia [2010] 2 MLJ 333*, Mahkamah Persekutuan menegaskan bahawa mahkamah boleh menyemak penyalahgunaan kuasa prerogatif jika melanggar hak asasi asas melalui bukti wujudnya *ultra vires*, manakala kes *Indira Gandhi v. Pengarah Jabatan Agama Islam Perak [2018] 1 MLJ 545* menekankan keperluan ketelusan prosedur eksekutif dengan cabaran berjaya disebabkan kekurangan rekod rasmi. Oleh itu, keseimbangan diperlukan antara Perkara 107(1) yang membolehkan Parlimen menuntut dokumen dengan pengecualian keselamatan (Standing Order 72), serta cadangan reformasi seperti Laporan Suhakam (2020) untuk pengecualian terhadap prerogatif bukan keselamatan nasional, yang turut mempengaruhi TYT Sabah di bawah Perkara 4(2) Perlembagaan Negeri Sabah tanpa mekanisme ketelusan khusus.

Kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong juga berperanan sebagai elemen penting dalam mengekalkan keseimbangan kuasa antara institusi kerajaan dan memastikan kelangsungan demokrasi

berparlimen serta kestabilan negara. Namun, persoalan mengenai had campur tangan kuasa prerogatif dalam urusan politik tetap menjadi perdebatan, khususnya dalam konteks menjaga prinsip demokrasi dan kedaulatan rakyat.

Tuntasnya, isu-isu yang berkaitan dengan kuasa prerogatif Yang di-Pertuan Agong mencerminkan ketegangan antara kuasa tradisional institusi diraja dengan tuntutan sistem demokrasi moden dan perlindungan hak asasi manusia. Walaupun Perlembagaan memberikan kuasa prerogatif yang luas, persoalan mengenai had, kawalan, ketelusan, dan kebertanggungjawaban pelaksanaan kuasa ini terus menjadi perdebatan penting dalam konteks undang-undang dan politik Malaysia.

Perlembagaan Sabah

Perlembagaan Negeri Sabah merupakan dokumen undang-undang tertinggi di peringkat negeri yang mengatur struktur pentadbiran, kuasa eksekutif dan legislatif, serta hak-hak penduduk negeri Sabah. Perlembagaan ini dibentuk selaras dengan Perlembagaan Persekutuan Malaysia dan menjadi asas kepada pentadbiran serta pengurusan negeri Sabah sejak penyertaannya ke dalam Persekutuan Malaysia pada tahun 1963.

Perlembagaan Negeri Sabah menetapkan kuasa eksekutif negeri terletak pada Yang di-Pertua Negeri (Perkara 5) yang dilaksanakan atas nasihat Kabinet Negeri dipimpin Ketua Menteri (Perkara 6 & 10), di mana Ketua Menteri dilantik oleh TYT menurut budi bicaranya daripada ahli DUN yang mendapat kepercayaan majoriti (Perkara 6(3)), dan TYT mempunyai budi bicara terhad untuk pelantikan Ketua Menteri (Perkara 10(2)(a)) serta menengguhkan kelulusan pembubaran DUN (Perkara 10(2)(b)), manakala pembubaran DUN dilakukan atas nasihat Ketua Menteri (Perkara 21), sekali gus memastikan keseimbangan kuasa antara institusi beraja dan kerajaan demokratik di peringkat negeri.

Sabah mempunyai sebuah Dewan Undangan Negeri yang terdiri daripada 73 ahli yang dipilih melalui pilihan raya kawasan dengan sistem pengundian majoriti mudah (Perkara 14(1)) dan maksimum 6 ahli nominated yang dilantik oleh Yang di-Pertua Negeri (Perkara 14(2)), di mana Dewan ini bertanggungjawab menggubal undang-undang negeri dalam bidang kuasa yang diperuntukkan oleh Perlembagaan Persekutuan (Jadual Ke-9) dan Perlembagaan Negeri Sabah (Perkara 26), membolehkan pelaksanaan dasar sesuai keperluan masyarakat Sabah.

Bidang kuasa legislatif Dewan Undangan Negeri Sabah meliputi perkara-perkara yang disenaraikan dalam Senarai Negeri dan Senarai Bersama dalam Perlembagaan Persekutuan Malaysia. Antaranya termasuk hal-hal berkaitan tanah, hutan, imigresen, dan agama Islam di negeri tersebut. Peruntukan ini memberikan autonomi tertentu kepada Sabah dalam menguruskan hal-hal yang berkaitan dengan kepentingan negeri dan penduduknya.

Perlembagaan Negeri Sabah juga mengandungi perlindungan khas yang termaktub dalam Memorandum 20 Perkara, yang menjadi asas tuntutan hak-hak Sabah dalam Persekutuan Malaysia. Perlindungan ini mengiktiraf hak istimewa penduduk asal Sabah, serta autonomi dalam hal imigresen, pendidikan, dan pentadbiran tanah. Dengan adanya perlindungan ini, Sabah dapat mengekalkan identiti dan kepentingan khususnya dalam konteks Persekutuan Malaysia yang berbilang kaum dan budaya.

Sebarang pindaan terhadap Perlembagaan Negeri Sabah memerlukan sokongan majoriti lebih dua pertiga ahli Dewan Undangan Negeri Sabah. Syarat ini bertujuan untuk menjamin kestabilan perlembagaan dan melindungi hak-hak negeri daripada campur tangan tanpa persetujuan majoriti wakil rakyat negeri. Mekanisme ini juga mencerminkan prinsip federalisme yang menghormati autonomi negeri dalam sistem pemerintahan Malaysia.

Secara keseluruhan, Perlembagaan Negeri Sabah membentuk kerangka undang-undang dan politik yang khusus bagi negeri tersebut. Ia mengekalkan autonomi dan hak-hak istimewa Sabah dalam Persekutuan Malaysia serta memastikan pentadbiran negeri berjalan dengan berkesan dan demokratik. Perlembagaan ini juga menjadi instrumen penting dalam mengekalkan kestabilan politik, perpaduan sosial, dan pembangunan ekonomi di Sabah.

Walau bagaimanapun, Perlembagaan Negeri Sabah juga memperuntukkan kuasa prerogatif tertentu kepada Yang di-Pertua Negeri Sabah (TYT Sabah) sebagai simbol kedaulatan dan institusi tertinggi di peringkat negeri (Laman rasmi Kerajaan negeri Sabah). Kuasa prerogatif ini merupakan manifestasi kuasa eksekutif yang dilaksanakan dalam kerangka perlembagaan dan berasaskan prinsip Raja Berperlembagaan, di mana TYT bertindak atas nasihat Kabinet Negeri atau Ketua Menteri dalam kebanyakan hal, namun masih mempunyai ruang budi bicara dalam beberapa fungsi penting (Khairul Anwar Bin Junus, 2024).

Perlembagaan Negeri Sabah memperuntukkan bahawa kuasa eksekutif negeri terletak pada Yang di-Pertua Negeri, yang menjalankan kuasa tersebut mengikut peruntukan perlembagaan dan atas nasihat Kabinet Negeri atau Ketua Menteri. Walaupun demikian, TYT mempunyai kuasa prerogatif untuk melantik Ketua Menteri Sabah, yang mestilah seorang ahli Dewan Undangan Negeri yang mendapat kepercayaan majoriti ahli Dewan. Selain itu, TYT juga mempunyai kuasa untuk menangguh atau menolak permohonan pembubaran Dewan Undangan Negeri, yang menunjukkan ruang budi bicara dalam pelaksanaan kuasa eksekutifnya.

Semua undang-undang yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri Sabah memerlukan persetujuan Yang di-Pertua Negeri sebelum menjadi undang-undang yang sah dan berkuat kuasa di negeri tersebut. Peranan ini menegaskan kuasa

prerogatif TYT dalam proses perundangan negeri, sekaligus memastikan pematuhan terhadap prosedur perlembagaan yang telah ditetapkan.

Yang di-Pertua Negeri juga mempunyai kuasa prerogatif untuk melantik pegawai-pegawai penting dalam pentadbiran negeri, termasuk Setiausaha Kerajaan Negeri dan ahli lembaga pengarah syarikat berkaitan kerajaan (GLC) Sabah. Kuasa ini memperkukuh kedudukan TYT sebagai institusi yang memainkan peranan penting dalam memastikan pentadbiran negeri berjalan dengan lancar dan berkesan.

Walaupun kuasa pengampunan utama terletak pada Yang di-Pertuan Agong di peringkat Persekutuan (Perkara 42(1) Perlembagaan Persekutuan) untuk Wilayah Persekutuan, Perlembagaan Negeri Sabah tidak mengandungi peruntukan eksplisit kuasa pengampunan TYT tetapi undang-undang negeri seperti Sabah Pardons Board Enactment memperuntukkan kuasa terhadap bagi kesalahan di bawah bidang kuasa negeri, termasuk hal ehwal Syariah melalui syor Ketua Hakim Syariah Negeri dan Majlis Fatwa, yang dilaksanakan oleh TYT atas nasihat Kabinet dan diterbitkan dalam Warta Kerajaan Sabah.

Tambahan pula, walaupun Yang di-Pertua Negeri memiliki kuasa prerogatif tertentu, kuasa tersebut tidak bersifat mutlak. TYT bertindak terhadap kepada peruntukan Perlembagaan Negeri Sabah dan kebiasaannya bertindak atas nasihat Kabinet Negeri atau Ketua Menteri. Peranan TYT lebih bersifat simbolik dan sebagai lambang perpaduan rakyat serta kedaulatan negeri Sabah dalam sistem persekutuan Malaysia.

Peruntukan kuasa prerogatif di bawah Perlembagaan Negeri Sabah memperlihatkan keseimbangan antara kuasa eksekutif yang dilaksanakan oleh Yang di-Pertua Negeri dengan prinsip Raja Berperlembagaan dan demokrasi berparlimen. Kuasa prerogatif ini meliputi pelantikan Ketua Menteri, pembubaran Dewan Undangan Negeri, kelulusan

undang-undang negeri, pelantikan pegawai penting, dan kuasa pengampunan dalam hal-hal tertentu. Walaupun ruang budi bicara wujud, pelaksanaan kuasa ini sentiasa tertakluk kepada peruntukan perlembagaan dan nasihat kerajaan negeri, sekaligus mengekalkan kestabilan politik dan pentadbiran di Sabah.

Perbandingan kuasa prerogatif di antara Negeri-Negeri Melayu dan di Sabah

Berdasarkan perbincangan di atas, kuasa prerogatif merupakan elemen penting dalam sistem pemerintahan beraja dan pentadbiran negeri di Malaysia. Walaupun semua negeri dalam Persekutuan Malaysia tertakluk kepada Perlembagaan Persekutuan, terdapat perbezaan ketara dalam pelaksanaan dan skop kuasa prerogatif di antara Negeri-Negeri Melayu dan Sabah. Perbezaan ini berakar umbi dalam sejarah, struktur institusi, dan peruntukan perlembagaan negeri masing-masing. Justeru itu, kajian ini bertujuan menganalisis perbandingan kuasa prerogatif di kedua-dua entiti ini secara sistematik.

Negeri-Negeri Melayu mempunyai institusi Raja Melayu yang telah lama wujud dan berakar umbi dalam sistem pemerintahan tradisional Melayu. Institusi ini diiktiraf dan dijamin oleh Perlembagaan Persekutuan, khususnya melalui Perkara 181(1) dan 71(1), yang mengekalkan kedaulatan, prerogatif, dan bidang kuasa Raja-Raja Melayu. Sebaliknya, Sabah yang menyertai Persekutuan Malaysia pada tahun 1963, tidak mempunyai institusi raja berdaulat. Ketua Negeri Sabah adalah Yang di-Pertua Negeri (TYT) yang dilantik oleh Yang di-Pertuan Agong atas nasihat Perdana Menteri Persekutuan. Kuasa prerogatif TYT Sabah berasaskan Perlembagaan Negeri Sabah dan lebih bersifat pentadbiran serta simbolik.

Di Negeri-Negeri Melayu, Raja mempunyai kuasa prerogatif yang luas termasuk pelantikan Menteri Besar menurut budi bicara mutlak (Fasal 7(2)(a) perlembagaan negeri), pembubaran Dewan

Undangan Negeri dengan keupayaan menangguhkan *consent* (Fasal 7(2)(b)), kuasa pengampunan melalui Lembaga Pengampunan negeri, serta peranan sebagai Ketua Agama Islam (Jadual Ke-9 Perlembagaan Persekutuan) dan penaung adat Melayu, di mana skop bertindak atas nasihat adalah terhad kepada fungsi eksekutif rutin seperti kelulusan undang-undang dan pelantikan pegawai awam sahaja (Perkara 40(1A) Perlembagaan Persekutuan), manakala prerogatif dilindungi oleh Perkara 181(1) yang mengekalkan kedaulatan, hak dan keistimewaan Raja-Raja secara bebas daripada nasihat Kabinet, berbeza dengan TYT Sabah yang tertakluk nasihat mutlak (Perkara 10 Perlembagaan Negeri Sabah).

Sebaliknya, di Sabah, TYT melaksanakan kuasa prerogatif yang meliputi pelantikan Ketua Menteri (Perkara 6(3)), pembubaran Dewan Undangan Negeri atas nasihat (Perkara 21), kelulusan undang-undang negeri (Perkara 26), dan pelantikan pegawai penting atas nasihat Kabinet (Perkara 10, 11), tetapi kuasa pengampunan terhad kepada kesalahan di bawah undang-undang negeri melalui *Pardons Board Sabah* (Perkara 42(5) Perlembagaan Persekutuan), bukan secara langsung berkaitan Mahkamah Syariah kerana Yang di-Pertuan Agong sebagai Ketua Agama Islam Sabah (Perkara 5B Perlembagaan Negeri Sabah). Dalam pada itu, kuasa prerogatif Raja-Raja Melayu juga tertakluk kepada peruntukan Perlembagaan Negeri dan Persekutuan, dan Raja bertindak atas nasihat Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri kecuali dalam perkara tertentu seperti pelantikan Menteri Besar dan pembubaran Dewan. Sejak pindaan Perlembagaan 1993, kekebalan Raja-Raja daripada tindakan undang-undang dihadkan, dengan sebarang tindakan hanya boleh dibawa ke Mahkamah Khas.

Di Sabah pula, kuasa prerogatif TYT lebih jelas hadnya dan tertakluk kepada Perlembagaan Negeri Sabah. TYT bertindak sebagai simbol dan pelaksana keputusan

kerajaan negeri, tanpa kuasa eksekutif mutlak. Ini mencerminkan sistem pentadbiran yang lebih demokratik dan berparlimen.

Perbandingan kuasa prerogatif antara Negeri-Negeri Melayu dan Sabah menunjukkan perbezaan ketara yang berpunca daripada latar sejarah dan struktur institusi masing-masing. Raja-Raja Melayu memiliki kuasa prerogatif yang lebih luas dan berakar dalam tradisi serta adat, manakala TYT Sabah menjalankan kuasa prerogatif dalam ruang lingkup yang lebih terhad dan bersifat pentadbiran. Walaupun berbeza, kedua-dua institusi ini memainkan peranan penting dalam mengekalkan kestabilan politik, perpaduan sosial, dan identiti negeri masing-masing dalam kerangka Persekutuan Malaysia.

Pemakaian konsep Agensi

Konsep agensi merujuk kepada hubungan antara dua pihak iaitu prinsipal (pemilik atau pihak yang memberi kuasa) dan ejen (pengurus atau pihak yang diberi kuasa untuk bertindak bagi pihak prinsipal) (Syafriadi et al., 2023). Dalam teori agensi, prinsipal melantik ejen untuk melaksanakan tugas atau mengurus sesuatu urusan bagi pihak mereka. Namun, wujud masalah apabila kepentingan prinsipal dan ejen tidak selari, di mana ejen mungkin bertindak mengikut kepentingan sendiri dan bukan untuk kepentingan prinsipal.

Teori agensi menjelaskan bahawa walaupun ejen diberi kuasa dan tanggungjawab, sukar bagi prinsipal untuk memantau dan mengawal sepenuhnya tindakan ejen (Hardman, 2024). Oleh itu, pelbagai mekanisme tadbir urus dan kawalan perlu dilaksanakan untuk memastikan ejen bertindak selaras dengan kehendak prinsipal dan mengurangkan risiko penyalahgunaan kuasa.

Selain itu, konsep agensi juga merangkumi kemampuan individu (agen) untuk bertindak secara bebas dan sedar dalam konteks sosial, di mana individu

bukan sahaja dipengaruhi oleh struktur sosial tetapi juga mempunyai kapasiti untuk membuat keputusan dan bertindak secara autonomi.

Konsep agensi berkait rapat dengan proses desentralisasi pentadbiran awam di Malaysia, di mana kerajaan pusat bertindak sebagai prinsipal yang mendelegasikan fungsi eksekutif kepada kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan sebagai agen untuk melaksanakan dasar dalam bidang kuasa masing-masing (Azmi & Che Mat, 2015). Walau bagaimanapun, pemakaian konsep ini terhad kepada hubungan federalisme kerana kuasa negeri merupakan jaminan perlembagaan asal melalui Jadual Ke-9 dan Perjanjian Malaysia 1963 (MA63), bukan sekadar delegasi sementara yang boleh ditarik balik oleh pusat, seperti autonomi imigresen Sabah (Perkara 95A) dan Senarai Borneo eksklusif yang melindungi negeri daripada campur tangan pusat tanpa pindaan 2/3 majoriti Parlimen.

Proses penurunan kuasa ini membolehkan kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan membuat keputusan secara lebih autonomi dan efektif, selaras dengan keperluan dan aspirasi masyarakat setempat, tanpa perlu bergantung sepenuhnya kepada kerajaan pusat. Dengan kata lain, kuasa yang diserahkan ini memberi ruang kepada agen (kerajaan negeri dan tempatan) untuk bertindak bagi pihak prinsipal (kerajaan pusat) dalam skop yang telah ditetapkan, sekaligus meningkatkan keberkesanan pentadbiran dan mempercepatkan proses pembangunan di peringkat bawah.

Malaysia mengamalkan sistem Raja Berperlembagaan Persekutuan dengan tiga institusi beraja iaitu Yang di-Pertuan Agong sebagai Ketua Negara Persekutuan (Perkara 32), Raja-Raja Melayu dengan kedaulatan negeri dan kuasa agama/adat (Perkara 181), serta Yang di-Pertua Negeri Sabah/Sarawak sebagai ketua negeri Borneo (Jadual Ke-8) – di mana tiada konsep agensi atau delegasi kuasa kerana setiap institusi mempunyai kuasa asal ditetapkan Perlembagaan

Persekutuan, dengan Majlis Raja-Raja sebagai badan kesaksian kolektif (Perkara 38).

Dalam sistem Raja Berperlembagaan Malaysia, Yang di-Pertuan Agong, Raja-Raja Melayu dan Yang di-Pertua Negeri Sabah/Sarawak merupakan tiga institusi beraja bersamaan dengan kuasa asal masing-masing ditetapkan Perlembagaan Persekutuan (Perkara 32, 38, 181; Jadual Ke-8), di mana YDPA berfungsi sebagai Ketua Negara Persekutuan yang dipilih bergilir oleh Majlis Raja-Raja, Raja-Raja Melayu mengekalkan kedaulatan negeri dan kuasa agama/adat mutlak, serta TYT melaksanakan fungsi simbolik negeri Borneo, tanpa hierarki delegasi agensi. Konsep agensi tidak sesuai kerana menyiratkan subordinasi hierarki yang bertentangan dengan prinsip institusi beraja setara dalam federalisme Malaysia.

Selain itu, Majlis Raja-Raja yang terdiri daripada Raja-Raja Melayu dan Yang di-Pertua Negeri berfungsi sebagai satu badan kolektif yang turut memainkan peranan dalam pemilihan Yang di-Pertuan Agong dan memberi nasihat dalam hal-hal berkaitan institusi beraja dan agama Islam. Ini menunjukkan sistem agensi yang unik di mana kuasa dan tanggungjawab diagihkan secara berperingkat dan berstruktur antara Yang di-Pertuan Agong, Raja-Raja Melayu, dan Gabenor.

Berdasarkan perbincangan di atas, konsep agensi tidak sesuai diterapkan dalam sistem Raja Berperlembagaan Malaysia kerana menyiratkan hierarki delegasi kuasa principal-agen yang bertentangan dengan struktur institusi beraja bersamaan – Yang di-Pertuan Agong (Perkara 32), Raja-Raja Melayu dengan kedaulatan mutlak (Perkara 181), dan Yang di-Pertua Negeri Sabah/Sarawak (Jadual Ke-8), di mana kuasa asal masing-masing ditetapkan dalam Perlembagaan Persekutuan tanpa subordinasi, dengan aplikasi tepat terhadap kepada desentralisasi pentadbiran awam sahaja, selaras dengan prinsip Raja

Berperlembagaan dan demokrasi berparlimen.

CADANGAN

Berdasarkan perbincangan mengenai kuasa prerogatif di bawah Perlembagaan Persekutuan, Perlembagaan Negeri Sabah, serta perbandingan antara Negeri-Negeri Melayu dan Sabah, beberapa cadangan penambahbaikan dapat dikemukakan untuk memperkukuh sistem pemerintahan berperlembagaan serta memastikan keseimbangan kuasa yang lebih efektif dan ketelusan dalam pelaksanaan kuasa prerogatif.

Pertama, mekanisme pengawasan dan ketelusan terhadap penggunaan kuasa prerogatif perlu diperkukuh. Walaupun kuasa prerogatif merupakan elemen penting dalam sistem Raja Berperlembagaan, ketiadaan mekanisme pengawasan yang jelas berpotensi menyebabkan penyalahgunaan kuasa. Cadangan penambahbaikan seperti penubuhan jawatankuasa khas Parlimen/Dewan Undangan Negeri atau laporan tahunan institusi beraja tidak sesuai kerana bertentangan dengan Perkara 181(1) Perlembagaan Persekutuan yang melindungi kedaulatan dan prerogatif Raja-Raja daripada campur tangan legislatif, serta prinsip Raja Berperlembagaan di mana kuasa simbolik bersifat non-justiciable dan tidak tertakluk kawalan Parlimen; sebaliknya, mekanisme sedia ada seperti Lembaga Pengampunan (Perkara 42) dan semakan tatacara kehakiman terhad perlu diperkukuh untuk mengekalkan keseimbangan institusi tanpa mengganggu keistimewaan perlembagaan.

Kedua, had dan garis panduan pelaksanaan kuasa prerogatif perlu diperjelas dan dikemas kini dalam perlembagaan dan undang-undang berkaitan. Penjelasan yang lebih spesifik tentang situasi di mana kuasa prerogatif boleh digunakan secara bebas dan situasi yang memerlukan nasihat kerajaan dapat mengurangkan kekeliruan dan pertikaian.

Tambahan pula, mekanisme penyelesaian pertikaian yang melibatkan kuasa prerogatif, termasuk peranan mahkamah atau badan bebas, harus diperincikan untuk memastikan kuasa ini tidak disalahgunakan dan tetap selaras dengan prinsip Raja Berperlembagaan.

Ketiga, pendidikan dan kefahaman rakyat mengenai kuasa prerogatif perlu dipertingkatkan. Kekurangan maklumat dan salah faham mengenai peranan serta batasan kuasa prerogatif sering menimbulkan ketegangan antara rakyat dan institusi beraja. Oleh itu, program pendidikan sivik dan kempen kesedaran awam yang meluas harus dilaksanakan untuk menerangkan secara jelas dan tepat mengenai kepentingan dan fungsi kuasa prerogatif dalam sistem pemerintahan Malaysia. Media dan institusi pendidikan juga perlu memainkan peranan aktif dalam menyebarkan maklumat yang seimbang dan berwibawa agar rakyat dapat memahami dan menghormati institusi beraja.

Keempat, penyesuaian kuasa prerogatif mengikut konteks negeri perlu diberi perhatian. Memandangkan terdapat perbezaan ketara antara kuasa prerogatif di Negeri-Negeri Melayu dan Sabah, penambahbaikan boleh dilakukan dengan menilai semula dan mengharmonikan peruntukan kuasa prerogatif agar lebih sesuai dengan sejarah, budaya, dan pentadbiran negeri masing-masing tanpa mengorbankan prinsip federalisme. Memberi ruang kepada negeri seperti Sabah dan Sarawak untuk memperkukuh autonomi pentadbiran mereka dalam kerangka Perlembagaan Persekutuan juga penting bagi mengekalkan keharmonian dan kestabilan politik.

Akhir sekali, peranan mahkamah dalam menyemak kuasa prerogatif perlu diperkukuh. Walaupun terdapat batasan tertentu terhadap cabaran kehakiman terhadap keputusan prerogatif, bidang kuasa mahkamah harus diperjelas agar aspek-aspek tertentu kuasa prerogatif yang memberi impak kepada hak asasi dan

kebebasan rakyat dapat disemak secara terhad. Penubuhan mekanisme perundangan yang membolehkan semakan kehakiman tanpa mencabuli prinsip Raja Berperlembagaan adalah langkah penting untuk memastikan kebertanggungjawaban dalam pelaksanaan kuasa prerogatif.

Secara keseluruhan, penambahbaikan terhadap pelaksanaan kuasa prerogatif perlu mengambil kira keseimbangan antara tradisi institusi beraja dan tuntutan sistem demokrasi moden. Dengan memperkukuh mekanisme pengawasan, ketelusan, pendidikan awam, penyesuaian konteks negeri, dan peranan mahkamah, Malaysia dapat memastikan kuasa prerogatif dilaksanakan secara bertanggungjawab, adil, dan berkesan demi kestabilan politik dan keharmonian sosial negara.

KESIMPULAN

Berdasarkan hasil perbincangan yang telah dijalankan, dapat disimpulkan bahawa kuasa prerogatif memainkan peranan penting dalam sistem pemerintahan berperlembagaan Malaysia, khususnya dalam konteks hubungan antara institusi beraja dan pentadbiran kerajaan di peringkat Persekutuan serta negeri. Perbezaan ketara wujud antara kuasa prerogatif Raja-Raja Melayu di Negeri-Negeri Melayu – yang lebih luas dengan budi bicara mutlak pelantikan Menteri Besar sebagaimana yang diperuntukkan dalam Fasal 7(2)(a) perlembagaan negeri dan kuasa agama/adat dalam Perkara 181(1) Perlembagaan Persekutuan) dan Yang di-Pertua Negeri Sabah yang terhad kepada fungsi simbolik dan pentadbiran tertakluk nasihat Kabinet (Perkara 10 Perlembagaan Negeri Sabah), mencerminkan latar belakang sejarah MA63 dan institusi berasingan.

Walaupun kuasa prerogatif ini menyumbang kepada kestabilan politik dan perpaduan sosial, kajian ini menegaskan bahawa konsep agensi tidak sesuai diterapkan kepada institusi beraja bersamaan, dengan aplikasi tepat terhad kepada desentralisasi pentadbiran awam

sahaja. Cadangan reformasi konkrit bagi Sabah merangkumi pindaan Perkara 10 Perlembagaan Negeri Sabah untuk perluas budi bicara pelantikan Ketua Menteri, penubuhan *Sabah Prerogative Review Board* bagi semakan tatacara pengampunan negeri (Perkara 42(5) Perlembagaan Persekutuan), serta harmonisasi Jadual Ke-8 melalui MA63 bagi selaraskan autonomi prerogatif Borneo dengan negeri Melayu, sambil mengekalkan semakan tatacara kehakiman terhad untuk keseimbangan demokrasi.

Secara keseluruhan, kajian ini menyumbang perspektif komparatif unik terhadap dinamik kuasa prerogatif dalam federalisme Malaysia, menekankan keperluan penyesuaian institusi Sabah tanpa mengganggu keistimewaan Perkara 181(1), bagi memastikan relevansi dengan demokrasi moden dan masyarakat majmuk. Kajian ini juga menunjukkan bahawa walaupun kuasa prerogatif merupakan elemen tradisional yang penting dalam sistem pemerintahan Malaysia, ia perlu terus disesuaikan dan diperkemas agar relevan dengan perkembangan demokrasi moden dan keperluan masyarakat majmuk. Dengan pendekatan yang seimbang dan berhemah, kuasa prerogatif dapat terus menjadi instrumen penting dalam mengekalkan kestabilan politik, keharmonian sosial, dan identiti nasional Malaysia.

RUJUKAN

- Austin, D. (2024). *The Commonwealth and Britain* (1st ed.). *Routledge*. <https://doi.org/10.4324/9781003440284>
- Awang, A. & Che Mat, A., (2015) Desentralisasi dan delegasi kuasa dalam pentadbiran awam: suatu analisis konseptual. *e-BANGI: Jurnal Sains Sosial dan Kemanusiaan*, 10 (1). pp. 240-249. ISSN 1823-884x.
- Mansor, S., Mat Enh, A., & Awang Azman Awang, P. (2024). Pembentukan Malaysia: Reaksi dan Harapan Pemimpin dan Rakyat Sarawak. *Jebat*:

Malaysian Journal of History Politics and Strategic Studies. 51(3):326-34. DOI: 10.17576/jebat.2024.5103.05

Center for the Study of Federalism, "Devolution".

Clancy, L. (2021). The corporate power of the British monarchy: Capital (ism), wealth and power in contemporary Britain. *The Sociological Review*, 69(2), 330-347.

Daily, C. M., Dalton, D. R., & Rajagopalan, N. (2003). Governance through ownership: Centuries of practice, decades of research. *Academy of Management Journal*, 46(2), 151–158.

Daud, M. A., Hassan, M. S., & A'zmi, A. A. (2021). Tunku Abdul Rahman: The Challenge of Establishing Malaysia. *Jurnal'Ulwan*, 6(1), 127-143.

Emerson, P. (1968/1937). *Malaysia, A Study in Direct and Indirect Rule*. *Macmillan*.

Federal Constitution (published by the Commissioner of Law Revision, Malaysia 2020).

Federal Constitution of Malaya 1957.

Federation Agreement of Malaya 1948 (Gazetted Notification No. 6, February 5, 1948, No. 1, Vol. 1).

Federation Agreement of Malaya 1957.

Federation of Malaya Order in Council 1948 (Gazetted Notification No. 5, February 5, 1948, No. 1, Vol. 1)

Golek, M. (2023). The Role of the Monarchy in the United Kingdom (Undergraduate thesis). *Osijek: Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences*. Retrieved from <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:203355>

Harding, A. (2017). Devolution of Powers in Sarawak: A Dynamic Process of Redesigning Territorial Governance in a Federal System. *Asian Journal of Comparative Law*, 12(2), 257–279. doi:10.1017/asjcl.2017.13

Harding, A., & Kumarasingham, H. (2022). The Malay monarchies in constitutional and social conception.

- Asian Journal of Law and Society*, 9(3), 399-417.
- Harding, A.J. (1986). "Monarchy and the Prerogative in Malaysia". *NUS Law Review*. Sing JLS 345.
- Hardman, J. (2024). *The Limits and Logic of Agency Theory in Company Law*. Taylor & Francis. ISBN 978103227540
- Hazell, R., & Foot, T. (2022). *Executive Power: The Prerogative, Past, Present and Future* (p. 416). *Bloomsbury Academic*.
- <https://sabahmedia.com/2024/12/19/memahami-bidang-kuasa-tyt-sabah-mengapa-tun-musa-aman-dilantik/>
- Janudin, S. (2023). Kota Bukit Meriam: Merungkai Sejarah Tamadun Kerajaan Kedah Tua. *Jurnal Dunia Pengurusan*, 5(2), 1-20.
- Kho, A. L. (2023). The Idea and Dilemma Behind the Transfer of Sovereignty of Borneo Territories in Greater Malaysia. *Jurnal Borneo Arkhailogia (Heritage Archaeology and History)*. 8(1):73-90. DOI: 10.51200/jba.v8i1.4790
- Kuhn, W. (1996). *Democratic royalism: The transformation of the British monarchy, 1861-1914*. Springer.
- Laman Rasmi Kerajaan Negeri Sabah. <https://sabah.gov.my/ms/content/yang-di-pertua-negeri>
- Locke, J. *Essays Concerning Human Understanding*.
- Mokhtar, M. S., Samsudin, M., & Mansor, S. (2021). Strategi Imperialisme British dalam Dasar Desentralisasi Negeri-Negeri Melayu Bersekutu, 1927-1934. *KEMANUSIAAN: The Asian Journal of Humanities*, 28(1).
- Muhaymin Hakim Abdullah, & Lutfan Jaes. (2024). Fleksibiliti Federalisme dalam Monarki Dunia: Perbandingan Empat Negara. *Human Sustainability Procedia*, 4(1), 57-68. <https://publisher.uthm.edu.my/periodicals/index.php/hsp/article/view/16121>
- Najib, N. F. A., & Noor, M. N. M. (2022). Dari Perak ke Putrajaya: Pengaruh Institusi Beraja dalam Politik Malaysia Kontemporari. *Jurnal Wacana Sarjana*, 6(5), 1-10.
- Nazri, N. S. M., & Mokhtar, M. S. (2024). Konflik Kongsi Gelap Cina di Perak, 1861-1874. *Jurnal Wacana Sarjana*, 8(2), 1-14.
- Öztürk, A., & Garibli, I. (2025). The Characteristics of Monarchy as a Form of Government. *Acta Globalis Humanitatis et Linguarum*, 2(2), 117-125.
- Panda, B., & Leepsa, N. M. (2017). Agency theory: Review of theory and evidence on problems and perspectives. *Indian journal of corporate governance*, 10(1), 74-95.
- Perjanjian & Dokumen Lama Malaysia, 1791-1965, *Institut Terjemahan Negara Malaysia, Kuala Lumpur*, 2010.
- Perlembagaan Negeri Sabah
- Poole, T. (2010). United Kingdom: the royal prerogative. *International journal of constitutional law*, 8(1), 146-155.
- R.H. Hickling. (1975). "The Prerogative in Malaysia,". *Malaya Law Review*.
- Raja, S. S. (2015). The early British administrators in the Malay states, 1874-1909. *Sejarah: Journal of the Department of History*, 24(1 (June)).
- Robinson, M. (2022). The British monarchy and the modern commonwealth. *The Round Table*, 111(3), 455-456.
- Supreme Court UK, R (Bancourt) v Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs (No. 2) [2016] UKSC 35.
- Syafriadi, E., Sitepu, H. B., Andini, Y. P., Muda, I., & Kesuma, S. A. (2023). The impact of agency theory on organizational behavior: a systematic literature review of the latest research findings. *Brazilian Journal of Development*, 9(12), 31895-31911.
- Tarling, Nicholas. (2001). *A sudden rampage: The Japanese occupation of Southeast Asia, (1941-1945)*. London: Hurst and Co.
- Torrance, D. (2023). The royal prerogative and ministerial advice (Vol. 24). *House of Commons Library*.

- Universiti Teknologi MARA, “The concept of devolution as practiced by the local government in Malaysia”.
- Uzoigwe, E. I. E. (2022). An Evaluation of John Locke’s Concept of Tabula Rasa in The Light of Plato’s Theory of Forms and its Relevance for Post-Contemporary Philosophy. *Global Publication House*, 5(7).
- Yunus, A. R. (2022). Dekolonisasi British di Malaya Dan Borneo Menuju Jalan Penubuhan Malaysia, 1955-1963: British Decolonization in Malaya and Borneo Towards the Establishment of Malaysia, 1955-1963. *Jurnal Borneo Arkhailogia (Heritage, Archaeology and History)*, 7(1), 1–12. <https://doi.org/10.51200/jba.v7i1.4123>
- Zakaria, Z., Hua, A. K., Jamru, L. R., & Jambol, D. J. A. Kuasa Raja-Raja Melayu Dulu Dan Kini: Analisis Bandingan Dari Sudut Sejarah Dan Perundangan.

CASES REFERRED

- Datuk Seri Anwar bin Ibrahim v Mohd Khairul Azam bin Abdul Aziz and another appeal MLJU 46
- Indira Gandhi v. Pengarah Jabatan Agama Islam Perak [2018] 1 MLJ 545
- Madhavan Nair v. Kerajaan Malaysia [1975] 2 MLJ 286
- PP v. Badrul Hisham Shaharin [2018] MLJU 36
- PP v. Iswardy Morni
- R (Bancoult) lwn. Setiausaha Negara bagi Hal Ehwal Luar Negeri dan Komanwel atau Bancoult (No. 2) [2016] UKSC 35.
- Sivarasa Rasiah v. Badan Peguam Malaysia [2010] 2 MLJ 333
- Syed Iskandar bin Syed Jaafar v Kerajaan Malaysia & Ors [2024] 11 MLJ 215